

Recente tendensen binnen welzijn: evoluties en uitdagingen

**Regionaal Welzijnsoverleg Noord-Limburg
22 november 2012**

**Katrien Meireman
Sociale School Heverlee**

- **Vraaggestuurde zorg**
- **Vermaatschappelijking**
- **Preventie**
- **Schaalvergroting**
- **Digitalisering**
- **Integraal werken**

Van aanbod naar vraaggestuurde zorg

- Visie
 - De noden van de individuele cliënt vormen het fundament voor de zorg
 - Niet: de visie van professionelen op de behoeftes van een homogeen beschouwde groep van cliënten.
- Past in de tijdsgeest
- Diversificatie van aanbod en vraagverduidelijking zijn cruciaal
- Oorzaken:
 - Informatie is gemakkelijk toegankelijk
 - Individualisering
 - Economisch aspect

- 3 recente evoluties zijn van belang:
 - Empowerment van de cliënt

- Registratie van de zorgvraag
- Participatie van de zorgvrager in het beleid

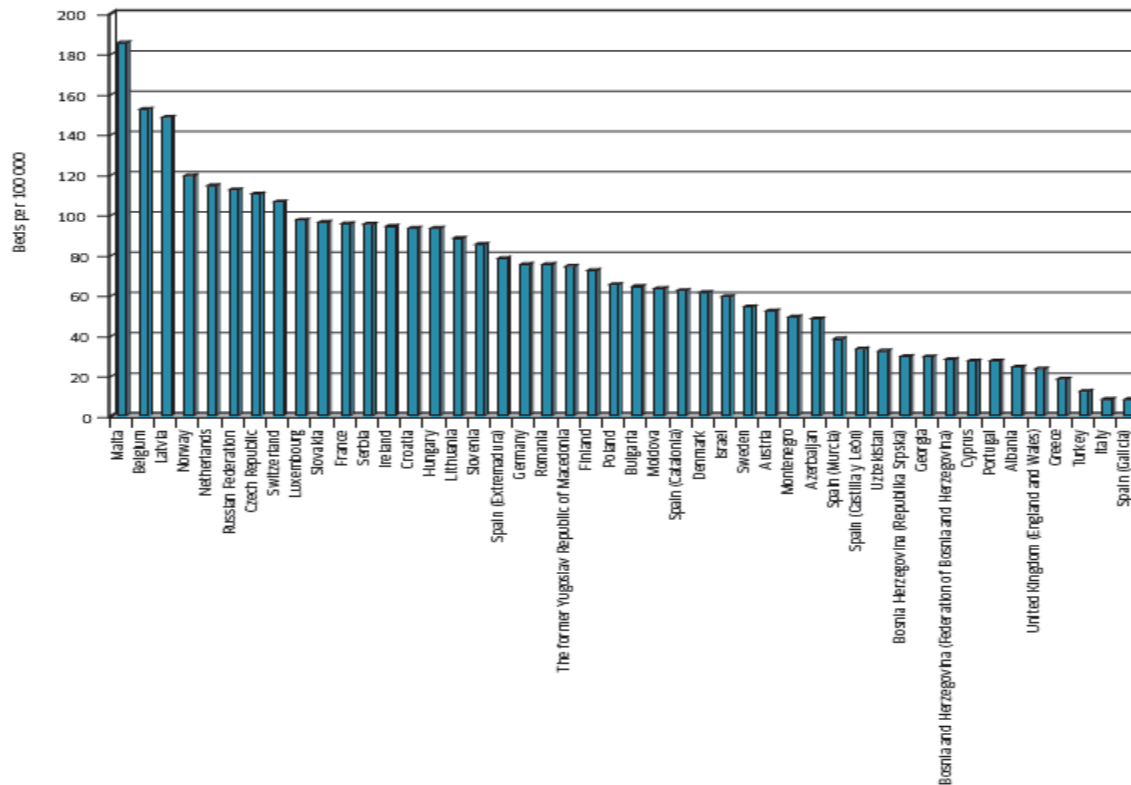

Vermaatschappelijking

- “Niet aan de rand van de maatschappij, maar er middenin”:
Zorgvragers krijgen een eigen, zinvolle plek in de maatschappij; niet langer in de bossen en duinen
- kwartiermaken
- Combinatie van:
 - veranderende visie op zorg: cliëntgericht ondersteuningsmodel
 - veranderende organisatie van zorg: de-institutionalisering, diversificatie van het aanbod en principe van de getrapte zorg
- Aanleiding: combinatie van vraaggestuurde zorg, nieuw idee over ideale zorg, medische en therapeutische ontwikkelingen, kostenbeheersing.

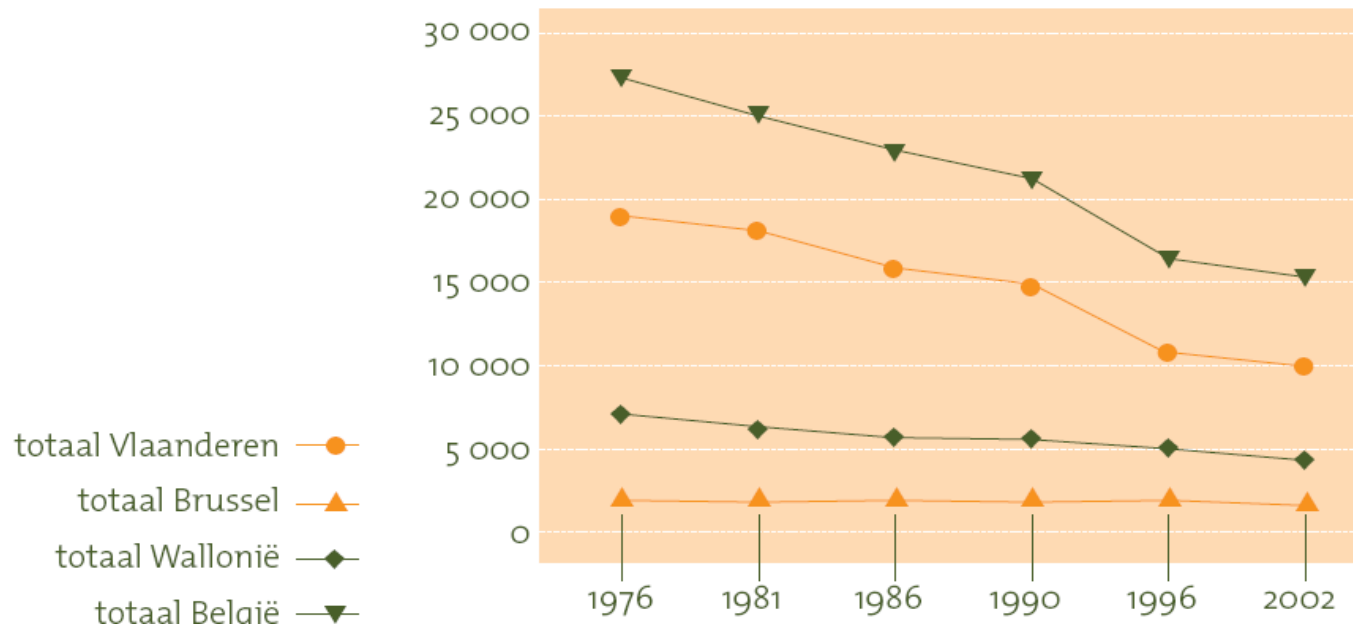
Bv: GGZ

- België: 158 psychiatrische ziekenhuisbedden per 100 000 inwoners (WHO, 2008)

- Jaren 90: reconversiebesluiten => afbouw residentiële GGZ; opbouw PVT, Beschut Wonen en Psychiatrische Thuiszorg

Aantal psychiatrische bedden 1976 - 2002

- 2010: artikel 107 (Ziekenhuiswet) + artikel 33 (decreet CGG)
 - doel: minder residentiële, meer ambulante hulp
 - doelgroep: chronische psychiatrische patiënten
 - projecten zorgcircuits en –netwerken: 5 functies
 - Preventie en promotie GGZ, vroegdetectie, screening, diagnosestelling
 - Ambulante intensieve behandelteams voor acute én chronische GGZ-problemen
 - Rehabilitatieteams voor herstel en sociale inclusie
 - Intensieve, gespecialiseerde residentiële GGZ-units
 - Specifieke woonvormen en verblijfsformules

- 2 projecten in Limburg:
 - Reling: Regionaal Limburgs Initiatief GGZ
 - NooLim: Netwerk Oost-Limburg
- www.psy107.be
- Buddywerking

Bv: ouderen

- Gediversifieerd aanbod: het woonzorgdecreet voorziet in
 - 9 types van thuiszorgvoorzieningen
 - 4 types van ouderenvoorzieningen
 - Vereniging van gebruikers en mantelzorgers
- Het merendeel heeft als doel de mantelzorger te ondersteunen zodat oudere zolang mogelijk in zijn vertrouwde omgeving kan leven.
- Extra aandacht voor vermaatschappelijking van ouderen met dementie (Dementieplan Vlaanderen 2010-2014) en vermaatschappelijking in de palliatieve zorg
- Concept van woonzorgzone

Bv: personen met een handicap

- Tussen 1990 en 2004:
 - Aantal erkende begeleidingen in thuisbegeleidingsdiensten: x4
 - Aantal plaatsen in pleegzorg: + 1/3
 - Aantal plaatsen in internaten: gehalveerd
 - Aantal plaatsen in semi-internaten: licht gestegen
- Toch nog:
 - residentiële zorg: 45%
 - semi-residentiële zorg: 33%
 - ambulante zorg: 22%
- Enkele voorbeelden van vermaatschappelijking in deze sector:
 - PAB -PGB
 - Dienst Ondersteuningsplan (DOP)
 - Dienst Inclusieve Ondersteuning (DIO): beschermd wonen + geïntegreerd wonen

Voordelen van vermaatschappelijking

- Meer zorg op maat mogelijk
- Meer respect voor de mogelijkheden van de patiënt
Zelfredzaamheid en zelfbeschikking
- Meer kans om zelfstandig leven te leiden
- Minder stress
- Vrijheid
- Destigmatiserend
- Kostenbesparend
- Meer betrokkenheid van mantelzorger

Uitdagingen van vermaatschappelijking

- Demografische en socio-economische situatie: vergrijzing, verdunning huishoudens, werkzaamheidsgraad vrouwen stijgt => mantelzorg onder druk
- “Vermaatschappelijking mag geen verwaarlozing worden” (Dirk De Wachter)
- Vereenzaming
- Continuïteit van de zorg?
Samenwerking tussen verschillende diensten
- Grote verantwoordelijkheid bij cliënten zelf
- Bij kleinschalige residentiële opvang: samenleven met medebewoners; controle en regels, gebrek aan autonomie

- Flexibiliteit
- Overbelasting mantelzorg
- Mantelzorg moet op de hoogte zijn van bestaande diensten
- Op papier: vermaatschappelijking heeft groot draagvlak, in de praktijk niet (NIMBY-effect)

Preventie

- Evolutie van curatief naar **preventief** werken
- “Beter voorkomen dan genezen”
- Bv:
 - zelfdoding: gezondheidsconferentie suicidepreventie 17/12/2011 → nieuw actieplan
 - Opvoedingsondersteuning

GEZONDHEIDSCONFERENTIE
SUICIDEPREVENTIE 2011

- **Uitdagingen:**
 - Norm komt niet altijd overeen met vraag van cliënt / lat te hoog
 - Ontstaan van taboes / lat te hoog
 - Neiging tot culpabilisering / individueel schuldmodel
 - Bereikt het diegenen die het het meest nodig hebben?

Schaalvergroting

- Twee mogelijkheden:
 - schaalvergroting binnen sector
 - schaalvergroting over sectoren heen
- Enkele voordelen:
 - verbreding van het zorgspectrum
 - meer mogelijkheden tot uitwisseling van ervaringen onder personeelsleden
 - specialisatie
 - jobrotatie is mogelijk
 - economische schaalvoordelen

- Enkele uitdagingen:
 - Tewerkstelling

- identiteit van organisaties
- organisatiebinding daalt
- bureaucratie
- vrees voor drempelverhoging

- Bv: schaalvergroting CAW:
 - Doel:
 - verhogen van efficiëntie en effectiviteit van eerstelijns hulpverlening
 - Betere profilering => meer impact en slagkracht
 - Vanaf 1/1/2014: 11 CAW's in Vlaanderen, met lokale verankering:
 - W-Vlaanderen: 3
 - O-Vlaanderen: 1
 - Limburg: 1
 - Antwerpen: 3
 - Brussel HG: 1
 - VI-Brabant: 2

ICT en hulpverlening

- Voor- en tegenstanders
- Toepassingen:
 - Online hulpverlening: Teleonthaal, JAC, Zelfmoordlijn, Kinder- en jongerentelefoon,...
 - Wegwijs in de hulpverlening:
 - www.desocialekaart.be
 - www.rechtenverkenner.be
 - Informatisering van de gegevensuitwisseling: eHealth, Vitalink

- Hulpverlening met digitale hulpmiddelen: Flanders' Care, [Laurea](#)
- Onlinehulp Uitwisselingsplatform – OHUP (2006)
- Expertisenetwerk Onlinehulp Vlaanderen (2011)
- Boek: Niet alle smileys lachen
- **Voordelen:**
 - bereiken van moeilijk bereikbare doelgroep
 - anonimiteit
 - onafhankelijk van tijd en plaats
 - laagdrempelig
- **Uitdagingen:**
 - de kloof

Intersectoraal werken

- Doel:
 - Categorieaal denken overstijgen: muren slopen tussen sectoren
 - Naadloze zorg
 - Overlap vermijden en afstemming verhogen
 - Netwerken bevorderen
- Voorbeelden van intersectoraal werken:
 - Integrale jeugdhulp (7 sectoren)
 - Nieuw kaderdecreet (uitvoering voorzien voor 2014)
 - RTH, NRTN en crisishulp
 - Modulering
 - Cliëntoverleg IJH

- Outreachend werken
 - Intersectoraal werken in de pleegzorg
 - DOP: personen met een handicap
 - Ouderen- en thuiszorg
 - 1712 (Meldpunt Geweld, Misbruik en Kindermishandeling)
-
- Uitdagingen:
 - Bottom-up verhaal
 - Coördinatie en regie?

Dank u voor uw aandacht!

**Correspondentie is welkom op:
katrien.meireman@khleuven.be
016-375123**